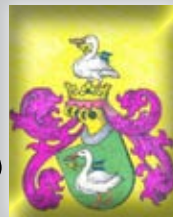

Cneazul Petru de Beregsău 1335

Familia Hagymassy 1315

Fondat în 2009

Beregsanu'

Apare periodic în Beregsău Mare

Anul I
august 2009

De doua ori „Beregsău”

As vrea sa incep prin a explica de ce „De doua ori Beregsau”. Din trecutul istoric al acestei localitati se detaseaza in negura vremii, doua familii care si-au adus contributia la intemeierea localitatii Beregsau mare care apare si Beregsau Mic(Nemeth). Este vorba de familia Beregszoi care l-a dat pe Cneazul Petru de Beregsau-1335 si Familia Hagimassy-1315 care l-a dat pe H. Miklos mai tarziu „Ban de Severin”.

Mergand mai departe cu aceste doua familii Beregszoi si Hagimassy, chiar pe fata ziarului, veti observa cele doua frumoase blazoane ale celor doua familii. Tot cifra doi apare si in viata sportiva din localitate. In anul 1917 i-a fiinta formatia de fotbal „Doxa Beregsau”, in culorile traditionale alb-verde, iar in anul 1920 apare si „Beregsana” in culorile alb-albastru. De altfel si siglele celor doua formatii, Doxa si Beregsana se regasesc pe fata ziarului „Beregsanu”.

La capitolul cultura, as vrea sa amintesc doar cele doua publicatii ce apareau la sfarsitul secolului 19 in Beregsau. Este vorba de: „Junimea-1890” si „Sateanul-1891”. Iarasi cifra doi este regasita si in corurile locale ce au fiintat in Beregsau. Aici as vrea sa ma refer la infiintarea in 1896 a „Corului Plugarilor”, iar in 1910 a „Corului Caminului Cultural”. Nici activitatile financiar-bancare nu au fost lipsite de cifra doi.

In Beregsau in 1882, exista „Creditul Rural”, iar in 1892 apare si „Banca Beregsana”, desfasurand activitati in paralel o buna bucata de timp. Si nu in ultimul rand, as vrea sa aduc aminte ca Beregsau se poate mandri cu „DOUA”, personalitati marcante ptr. Judetul Timis-Torontal. Este vorba de primul Prefect Roman Domnul Aurel Cosma si cel de-al doilea Prefect Domnul C. Balta.

In incheiere, as vrea a spune ca m-as mandri cu astfel de realizari ale stramosilor nostri, dar totusi cifra „doi” ma poate pune pe ganduri si scormi tot felul de intrebari.

Una care nu-mi da pace: Oare asa de rai sa fi fost „Beregsani” in trecut, ca in loc sa fie uniti, erau in toate domeniile de activitate despartiti?

ALIN LAZAROVICIU

Sfânta Maria Mare – 15 august

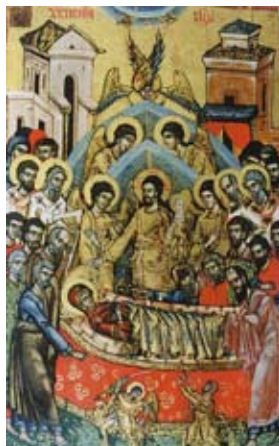
Crestinii serbeaza in 15 august Adormirea Maicii Domnului, sarbatoare religioasa cunoscuta ca Sfanta Maria Mare, si care este pregatita printr-un post de doua saptamani -al treilea din an dupa postul Pastilor si cel al Sfantilor Petru si Pavel. Adormirea Maicii Domnului, cunoscuta popular ca Sfanta Marie Mare, Santamaria sau Uspenia, ultimul praznic imparatesc din anul bisericesc, celebreaza ziua in care Fecioara Maria si-a dat obstescul sfarsit, iar popular este ziua care desparte lunile calduroase de cele reci. Sfanta Maria Mare, Adormirea Maicii Domnului, este cea mai mare sarbatoare a verii. Se tine pentru sanatate, pentru casatorie, pentru nastere usoara, dar si pentru vindecari. Inainte de Sfanta Marie Mare (15 august) se posteste timp de doua saptamani si se fac pelerinaje la manastirile care poarta hramul Sfanta Maria (Ciosa, Nicula, Moisei, Rohia, Bixad s.a.), unde credinciosii duc daruri, mancare si bautura, fac danii pentru calugari si milostivesc pe saraci, pentru ocrotirea familiei si a pruncilor. De asemenea, in Maramures exista obiceiul ca in fiecare zi din post, la ceasurile serii, lumea sa se adune la biserica si sa invete cantari Maicii Domnului – ”cea mai inalta sfintenie omeneasca cunoscuta si cinstita de Sfanta Biserica”. Sarbatoarea poarta denumirea de “adormire” pe de o parte pentru ca in cadrul bisericii nu se poate vorbi despre “moartea” unui sfant, iar pe de alta parte pentru ca traditia bisericeasca spune ca obstescul sfarsit al Fecioarei Maria a fost asemenea unei adormiri.

Peste 2,2 milioane de romani au onomastica pe 15 august. Femeile cu nume de Maria organizeaza ospete onomastice in aceasta zi, dovedindu-si ospitalitatea de gazde. Numele exte extrem de raspandit in Romania, este 2,2 milioane de persoane care poarta numele de Maria, Marian sau derivate ale acestora serbandu-si onomastica in 15 august. Potrivit statisticilor, din totalul romanilor care isi sarbatoresc onomastica cu ocazia Praznicului Adormirii Maicii Domnului, peste 1,8 milioane sunt femei si peste 400.000 sunt barbati. Cele

mai frecvente prenume sarbatorite in aceasta zi sunt Maria (1.386.969), Mariana (273.833), Marioara (65.862), Mioara (31.500), Marilena (25.497), Marin (117.544) si Marian (296.396). Procesiuni religioase la marile manastiri din Maramures si Oas de Santamaria. In Maramures, sarbatoarea religioasa are o mare insemnatate, iar traditiile si obiceiurile de Sfanta Marie Mare (Santamaria) inca se pastreaza. Procesionile religioase spre manastiri inca se mai fac, iar la slujbele speciale participa cateva zeci de mii de oameni. In Memoria Ethnologia (colectia Dumitru Iuga) se arata ca in perioada postului Sfintei Marii fetele isi cos costume speciale, lucrate numai in alb (camasa, poale, surai) pentru pelerinajul care din zilele de 14-15 septembrie. Fiecare parohie merge cu profeti, adica in pelerinaj la Manastirea din Moisei.

”La manastirea din Moisei sunt prezenti credinciosii din satele de pe Valea Viselui (romani, dar si din satele rutene), de la Borsa, de pe Valea Izei (mai demult veneau chiar si din Barsana cu profeti, acum vin mai rar), in ultimii ani, de Sf. Maria se face hram si la Rohia, la Bixad, la Nicula”, arata etnologul Dumitru Iuga.

Fete imbracate in alb strabat pe jos kilometri pana la manastirea Moisei Fetele, imbracate in alb, cu parul despletit lasat pe spate, poarta o icoana a Maicii Domnului, flacaii poarta crucea si praporii; se aduna la biserica, la plecarea, cantand, inconjura de trei ori biserica, apoi se inchina troitei din fata bisericii si strabat, in cantari, satul intreg. Cantarile se fac astfel: diacul sau cel care conduce corul recita cate o strofa, ceilalti o reiau cantand. Toata lumea iese sa vada profetii. Alaiul se opreste in dreptul fiecarei troite sau biserici pe langa care trec si se inchina: “Crucii Tale ne-nchinam/ Iisuse, Te laudam”. Ajunsi la manastire, credinciosii inconjoara cantand sfantul lacas, fiecare cand soseste. Fac rugaciuni, aprind lumanari, asista la liturgia de la miezul noptii. Se hodinesc putin peste noapte, acolo, in soproane construite de manastire.

Prefecții de Beregsău

AUREL TRAIAN COSMA (1867-1931)

Aurel Traian Cosma (n. 13/26 septembrie 1867, Beregsau Mare - d. 31 iulie 1931, Timișoara), avocat și om politic, luptător pentru drepturile românilor din Banat, președinte al Partidului Național Român din Banat, artizan al unirii Banatului cu România și președintele delegației bănățene la Alba Iulia, primul prefect român al județului Timiș-Torontal, deputat în mai multe legislaturi, ministru al Lucrărilor Publice.

S-a născut în satul bănățean Beregsău Mare la 13/26 septembrie 1867. Conform tradiției păstrate în familie, strămoșii Cosmeștilor erau din vița lui „Bârsan”, oieri veniți din Țara Bârsei și la rândul lor de origine din Moldova. Tatăl, Damaschin Cosma, era învățător la Beregsău, iar mama sa, Maria Panaiot, era înrudită cu Mocionești și Vukovicii și se trăgea dintr-o străveche familie de români macedoneni stabiliți în Banat.

Studiile primare le-a început în 1873 la școala din Topolovăț, sub îndrumarea tatălui său, învățător acolo. Dar pentru a se înscrie mai departe la liceu, legea spunea că trebuia să absolvească școala maghiară și din acest motiv s-a mutat la școala comunală din cartierul timișorean Fabric. Apoi a trebuit să penduleze între școlile de la Receaș, Timișoara sau să fie pregătit acasă, datorită taxelor mari. În fine a terminat clasa a IV-a la Timișoara sub îndrumarea învățătorilor Frâmer Frigyes și Traian Lungu. După ce a terminat școala primară s-a înscris la Liceul Piarist din Timișoara, sprijinit financiar de asociația „Alumneu” a fruntașilor bănățeni Meletie Drăghici, Emanuil Ungureanu și Pavel Rotariu și destinată elevilor români nevoiași. Elev eminent, el obține diploma de bacalaureat în 1888 apoi se îndreaptă către facultatea de drept de la Debretin, beneficiind din nou de o bursă, de această dată din partea „Fundației Gojdu”. Urmează studiile juridice și pe tot parcursul studiilor dă meditații și ține ore de religie și literatură română pentru elevii români ortodocși. Între 1890-1891 și-a întrerupt studiile pentru a efectua stagiul militar la Sibiu și Timișoara, dar după terminarea armatei continuă facultatea la Budapesta.

Pe fondul prăbușirii imperiului austro-ungar, la 31 octombrie 1918, cerurile maghiare susținute de Budapesta, prin vocea lui Otto Roth, declară în fața consiliului militar întrunit în Cazinoul militar din Piața Libertății din Timișoara, constituirea Republicii Bănățene. Dar Aurel Cosma, aflat printre căpitanii invitați la adunare și sesizând intențiile lui Roth, intervine energic pe tribună și declară: „Aspirațiunile neamului nostru ne îndrumă să urmărim altă cale. Ne vom conforma ordinelor date de Maiestatea Sa Regele și vom constitui consiliul nostru național.”

Cu toată străduința cercurilor maghiare, Aurel Cosma convoacă un comitet executiv și decide pentru a doua zi constituirea Sfatului Poporului din Banat. În mijlocul unei atmosfere de haos și fărădelegi, caută să aducă ordinea și se apropie de Consiliul Național Român Central constituit la Arad. Dar acțiunile sale sunt anulate temporar de prevederile Convenției de armistițiu din 13 noiembrie, care atribuia Banatului controlului militar sârbesc. În calitate de reprezentant al românilor bănățeni, el îi primește ca pe aliați pe sârbii care preiau controlul Timișoarei în 17 noiembrie. Dar tot acum au loc pregătirile pentru Marea Adunare Națională de la Alba Iulia și lucrurile se înrăutățesc sub administrația sârbească. Aurel Cosma este desemnat președinte al delegației românilor bănățeni și face parte din Marele Sfat Național care decretează la 1 decembrie unirea Transilvaniei, Banatului și Crișanei cu România. Cu toate acestea unirea efectivă a Banatului cu România se va face mai greu, datorită ocupației sârbești.

La 25 iulie 1919, Aurel Cosma era numit primul prefect român al județului Timiș - Torontal iar la 3 august 1919 trupele române intră în Timișoara și instaurează definitiv administrația românească în Banatul românesc. În calitate de prefect, Aurel Cosma a reușit cu succes să efectueze o tranziție pașnică a puterii și a organizat din temelii administrația românească în condiții din cele mai dificile: caracterul județului era poliglot, minoritățile trebuiau protejate, războiul crease o stare de

anarhie, aveau loc numeroase crime, furturi și jafuri. Schimbarea guvernului Averescu în 1920 a avut drept consecință înlăturarea din funcții a partizanilor lui Averescu, printre care și Cosma. Cu toate că i s-a asigurat menținerea în funcție, din principiu el a demisionat din funcția de prefect în aprilie 1920.

În perioada care a urmat, împreună cu simpatizanții săi dezamăgiți de disensiunile din sânul Partidului Național Român, s-a alăturat Partidului Național Liberal și a constituit organizația județeană din Timiș, considerând că astfel va putea integra mai eficient Banatul în Regatul Român. Această mișcare a sa, pe cât a fost de neașteptată pe atât a fost de criticată de foștii colegi. În ciuda criticilor a trecut rapid la organizarea și consolidarea partidului în teritoriu. În 1922 liberalii ajung la putere iar Cosma este numit ministru al Lucrărilor Publice. În această calitate a acționat pentru reorganizarea personalului, a transporturilor feroviare, a poștei, comerțului, industriei. Alături de ceilalți parlamentari liberali, a adus o contribuție importantă la finalizarea Constituției din 1923. A deținut portofoliul de ministru timp de doi ani, până la dizolvarea Parlamentului la 23 ianuarie 1924. După aceasta a candidat la mandatul de deputat al orașului Timișoara. Sub influența personalității sale de lider incontestabil, liberalii au avut o amplă susținere la Timișoara în acea perioadă. În 1930, ca urmare a înrăutățirii stării de sănătate, s-a retras din fruntea organizației liberale.

A încetat din viață la 31 iulie 1931. Funeraliile sale a mobilizat o masă mare de timișoreni care l-au simpatizat și apreciat. A lăsat în urmă un testament politic adresat nepotului său Aurel Cosma jr., dar și o situație materială dificilă, cu un credit ipotecar de un milion lei. Avea să spună pe patul de moarte: „M-am născut sărac și mor sărac.”

CORIOLAN BALTĂ (1881-1946)

După un an de guvernare, popularitatea generalului Alexandru Averescu se risipise. Cabinetul său nu satisfăcuse speranțele multor locuitori. Considerând că sosise vremea pentru ca liberalii să revină la cârma țării, Ion I.C. Brătianu i-a sugerat regelui Ferdinand să solicite lui Take Ionescu, ministrul de Externe, să-și prezinte demisia. Acesta spera ca suveranul să-l însărcineze cu constituirea unui nou Executiv. Demisia șefului diplomației române a avut loc în ziua de 13 decembrie 1921. Demersul său a provocat o criză de guvern. În această situație, generalul Averescu și-a depus mandatul. La 17 decembrie s-a constituit un nou cabinet în frunte cu Take Ionescu. Peste o lună, la 17 ianuarie 1922, noul guvern a primit un vot de blam din partea Parlamentului și a fost nevoit să se retragă. În acest context, dr. Nicolae Imbroane a fost nevoit să părăsească funcția de prefect, demisionând. Prin Înalțul Decret Regal nr. 5 583/31 decembrie 1921, publicat în Monitorul Oficial nr. 226/4 ianuarie 1922, prim-pretorul plasei centrale, Coriolan Baltă, a fost delegat prefect de Timiș-Torontal. Va rămâne în funcție o lună de zile, până în data de 4 februarie 1922. C. Baltă s-a născut în 11 august 1881, la Beregsău Mare (județul Timiș), în casa de lângă biserică, părinții săi fiind Ioan, preot, delegat la Marea Adunarea de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, și Ghizela. A avut două surori: Aurora, căsătorită cu medicul Cornel David, din Orăștie, și Volumnia (1895-1969), soția inginerului Vasile Zbegan (1892-1973), director al Uzinei de apă din Timișoara (după Stan Vidrighin, până în 1954) și profesor la Politehnică. În 25 iulie 1921 s-a căsătorit cu Drăgălina Drăgan, născută în 17 februarie 1899, la Sânmihaiu Român; martori – avocații Victor Mercea (1882-1981), fost subprefect, și Coriolan Bugariu. A absolvit Facultatea de Drept din Cluj în 1907, după un an obținând și doctoratul. A practicat avocatura, ca stagiar (1907-1911) și definitiv, până la deces, în 1946 (s-a înscris în Baroul din Timișoara în 13 septembrie 1911). În timpul Primului Război Mondial a fost

prizonier vreme de 3 ani, întorcându-se din captivitatea rusească în 10 noiembrie 1918. Pe 8 august 1919 va fi numit prim-pretor al plasei centrale din Timișoara, funcție în care va rămâne până la delegarea ca prefect. A fost senator din partea Partidului Național Țărănesc, și primar al Timișoarei (în perioada 28 august 1930-17 august 1931). Printre distincțiile primite se numără Steaua României, în rang de ofițer. A locuit pe Bd. Regina Maria nr. 1 (astăzi Proclamația de la Timișoara), tot aici avându-și cabinetul avocațial, în aceeași clădire cu un apropiat al său, Victor Mercea, fost decan al Baroului de Avocați Timiș. Vreme de 23 de ani a condus Vechea Asociațiune Funebrală (1923-1946), reușind achiziționarea a patru imobile din Timișoara, pe care asociația le închiria; a fost membru al Consiliului de Administrație al Băncii Timișiana, iar în aprilie 1930 a fost numit membru în comitetul de direcție al Institutului de Credit Rural și Urban din București. Decesul său a survenit în data de 19 septembrie 1946, iar al soției în anul 1951.

Bătălia Beregsăului, 15 septembrie 1944

Odata strapunsa liniei de aparare formata din soldati romani, germanii au purces rapid la strangerea mortilor in camioane militare si transportarea lor intr-o directie necunoscuta. Odata incheiata aceasta operatiune, au inceput actiunile de scotocire a gospodariilor parasite de catre localnici pentru depistarea unor posibili supravietuitori din trupele romane care au participat la „Batalia Beregsăului”.

Bineinteles ca au interzis si strangerea soldatilor romani morti, precum si foarte imperios sa nu se traga clopotele bisericii sub nici-o forma pina la ordinul lor.

Dupa-masa acelei zile calduroase de septembrie, un pluton german era aliniat in fata bisericii, iar in fata lui se afla un plutonier vadit nervos dupa ce sa intimplat.

Ei asteptau parintele satului, parintele Vasiescu si cantorele Ion pentru a li se da dispozitii clare si ferme ce aveau voie sa faca si ce nu. Primul lucru era acela de a nu se trage clopotele bisericii pina la ora 17, in caz ca se trag, parintele fiind automat impuscat atat el cat si cantorele satului, motiv pentru care au taiat franghia clopotelor. Al doilea lucru care li sa ordonat, a fost sa adune soldatii romani morti si rapid sai ingroape, lucru care sa facut imediat. Cu ajutorul a mai multor localnici, sa sapat o groapa comuna unde au fost asezate pe fundul gropii un strat de paie, paturi, dupa care au fost depusi circa zece soldati romani morti, nu inainte de a li se lua actele militare de catre parintele Vasiescu, fiind trimise Garnizoanei Militare Timisoara, pentru a fi anuntati parinti(majoritatea fiind din zona Moldovei).Soldatii romani au fost apoi inveliti in paturi(fiind foarte tineri-in jurul a 20-22 de ani), li sa facut slujba de ingropaciune, dupa care au fost acoperiti cu acest pamant strain pentru care si-au dat viata si tineretea lor, acest pamant fiind totusi al „Patriei Romane”. Dupa aceste evenimente parintele Vasiescu sa retras impreuna cu familia la Bighei, acol-o unde exista la vremea aceea o padurice si unde erau ascunsi majoritatea localnicilor din Beregsau cu familiile si cu animalele lor. dar tot in aceiasi zi a fost rechemat la ordinul aceluiași subofiter german pentru motivul ca localnicul „Falnita” refuza sa de-a mecanicilor germani piesele care le-a luat de la tractorul lui ca sa nu poata fi folosit de germani. Parintelui, i sa dat ordin ca pina la ora 18 salamureasca pe localnicisă

scoata piesele altfel vor fi amandoi impuscati la ora 18.Bineinteles ca parintele a rezolvat satisfacator situatia, scapind in acea zi de doua ori sa fie executat. Intorcandu-se la Bighei la familie, pina a doua zi cand a venit tatati lui de la Comlos cu un neamt din Comlos(Hant), care a rezolvat permisele de trecere si care prezenta si o anumita garantie morala pentru ei, ca sai duca pe el parintele Vasiescu si familia lui la Comlos in afara frontului. Au plecat intr-o caruta(cosie)cu situri duble, in fata statea tatal parintelui cu neamtul, iar in spate parintele cu familia lui.La iesirea din Beregsau, c-am in dreptul „Iarcului”, a sarit din lanurile de curucur direct in fata cailor un tanar imbracat in straie taranesti neingrijite, rugandu-i sa-l duca si pe

sau cerut actele de libera trecere, precum si actele de identitate, bineinteles ca toti erau in regula, in acest rastimp neamtul de la Comlos se intretinea destul de amical cu seful patrulei, pina cand sa ajuns la tanarul soldat roman Tofan Stefan. Din cauza ca acesta nu avea nici un act la el, soldatul german a inceput sa zbiere la el, luindul de gularul hainei taranesti dand sa-l de-a jos din caruta.In acel moment camasa taraneasca sa rupt, dezvelind dedesubt camasa militara a armatei romane.Imediat situatia din calma sa intors inspre cea incordata, tanarul Tofan fiind imediat culcat la pamant cu teava armei lipita de ceafa, iar parintele si tatal sau fiind aliniati ca si pentru executie, fiind flancati de catre doi militari germani. Seful patrulei care

foarte grele de partea germana, si stie sigur ca soldatii ucisi acolo au fost inmormantati de acest preot, si ca numai exista supravietuitori din partea soldatilor romani, si sa faca bine sa nu se mai tina de prostii, sai lase sa treaca, dupa care facu semn soferului sa plece. Furioa peste masura, fata de cele intimplate seful patrulei a luat o bicicleta ce era in apropiere facund-o tandari, dand ordin sa fie lasati sa-si continue drumul spre Comlos.Ajunsi la Comlos, fiecare a inceput sa-si intre in viata normala de zi cu zi, inclusiv Tofan Stefan se ocupa de animale, indeosebi de cai. Dar aceasta liniste aparenta a fost distrusalaosaptamanadupaaceia, cand la geamul tatalui, parintelui Vasiescu la o ora din noapte se auzeau bubuituri in geamuri. Casa batranului era un nemteasca, inalta si falnica. Iesind la geam mama parintelui, deoarece stia germana a fost stupefiata sa-si de-a seama ca la geam era acel sef de patrula cu un automat in mana, spunandu-i sa deschida usa, ca are informatii foarte precise ca adapostesc un ostas roman si ca toti barbatii vor fi dusi la primarie si vor fi impuscati. Mama parintelui, dand dovada de un calm iesit din comun, a inceput sa-l certe pe neamt, si sai fie rusine ca in miezul nopti are curaj sa trezeasca o familie nemteasca cu multa influenta la sefi lui si maine vor merge la „komandatura” sa-l spuna cea facut, mai pina acolo ca nu l-a facut prost, ca nu este in stare sa deosebeasca o casa nemteasca de una romaneasca. Neamtul a facut stanga-nprejur si dus a fost, pe vecie.

Aici am relatat un fragment povestit si trait de fiica parintelui Vasiescu Ninive care a participat direct la evenimentele respective. Poate ma intrebati ce sa intimplat cu soldatul roman supravietuitor al „Bataliei Beregsăului”, Tofan Stefan?El a mai ramas la tatal parintelui vreo cativa ani dupa razboi, dupa aceea intorcandu-se acasa la parintii lui dragi.O perioada si-au scris dar de la un timp incoace Tofan nu le-a mai scris, poate ca ce nu au reusit nemtii sa faca, a facut-o Dumnezeu intr-un tarziu. Eu ma plec in fata tuturor acelor tineri care au inrosit pamantul cum am spus „strain lor”, dar find al patrieiromane, sicareaulasatsate, sotii, copii si mame insingurate. Dumnezeu sa l-e odihneasca sufletul acela tanar al acelor dragi soldati ucisi in „Batalia Beregsăului”.

el oriunde numai sa nu-l lase acolo la Beregsau ca o sa fie impuscat. Pe fata lui se citea disperarea si totodata un licar de bucurie, fata de norocul care-l avea pe moment.Tatal parintelui Vasiescu i-a spus sa l-e spuna adevarul curat despre el.La care tanarul le-a spus ca este din Moldova, ca se numeste Tofan Stefan, ca are 21 de ani si este soldat roman care a supravietuit „Bataliei Beregsăului” si care vrea sa traiasca si sa se intoarca la parintii lui si stie ca mai multi camarazi de-a lui au scapat din incercuirea germana dar nu stie nimic de soarta lor de cand sau despartit. Facandui-se mila atat tatalui parintelui cat si neamtului de la Comlos i-au spus sa se urce in spatele carutei, dandu-i putina mancare si apa. Acel tanar scapat din incercuirea germana, era atat de speriat, incat din cauza tremurului, a spaimii, foamei, nu putea sa mance bine si sa bea apa, de cat dupa cateva zeci de minute bune. Ajungand la intrarea in Sandra, era o bariera la intrarea in sat fiind pazita de soldati germani. Fiind opriti de catre germani li

se dovedea destul de prietenos cu neamtul din Comlos, a inceput sa fie ca o fiara urland si injurand in toate felurile sub chipurile ca am minti si adapostim soldati dezertori romani de pe drumuri. Degeaba cauta neamtul din Comlos sai spuna ca este o sluga de-a parintelui care participat la ingroparea soldatilor romani ucisi de la Beregsau si care a luat o camasa de la un soldat mort, imediat neamtul replicandu-i ca unde este sangele de pe camasa si ca nu il intereseaza stie exact ca este soldat roman si pentru asta vor fi executati toti barbatii, mai putin femeile si copii. Dar in momentul imediat a sosit un camion militar german in a carui cabina se afla un ofiter superior, toti luind pozitia de drepti si salutand. Ofiterul din camion avea o mana bandajata scoasa pe geamul cabinei, dand ordine scurte si ferme celorlalti. Seful patrulei i-a explicat cazul pe care il avea cu lux de amanunte si ca hotarat sa n-e execute. Ofiterul fara sa n-e intrebe nimic, i-a spus sefului patrulei ca el vine exact de pe linia frontului de la Beregsau, ca intradevar au fost pierderi

ÎMPĂRATU VERGE!

de Bogdan Cornel (Monroe, SUA)

Dup-o iarnă cam geroasă
Pră ochet cu flori dă gheață,
Cu neauă da pămucoasă
Or chida dă gimineată
Tot ce mișcă să întoarcă iar la viață.

Deda pr-un scămnuț, la soare
În bungiuul ăi cenușat,
Ăl dă șomot, că-i răcoare
La cheutoare dezumbat,
Ține-n ches mâna ce-l doare.

Maica-n cuină la spoieri
Mestăcă-ntr-o cigănuță
Borândău făcut dă ieri,
Și mai fierbe într-o olcuță
Lapoe ca să dea la măță.

Larmă mare în voret,
Latră Piculina-n supă,
Zăbuneală și-n cocet,
Fug păsările din cupă
Când aud cum porcii țâpă.

Pră stobori cocosu-al mare
Să sfăgeșe cu-n ciurcan,
Nu știe care-i mai tare
Și care îi mai pogan.
Dar s-opresc, spăriaț dă un mărtan.

Sub colțarcă-n colăriță
Dzace-o cloță porumbacă,
Și pră zăd într-o lăgiță
Cuib or început să-și facă,
Un golumb ș-o golumbiță.

În cocet dă gimineată
Să scutură dă micioni,
Două ciurci și o cocală
Si măi măcăie ș-o rață
Dă s-auge-n Tutuioni.

Două oi în șupa mare
Pirocesc și ling în lece
Prân tului, un bord dă sare.
Alta behăie dă sace,
Și mai una stă să fece.

În stălog cu iapa șură
Un armig cu sta în frunce,
Negru ca un strop dă mură
Bacă țanțos din copice
Dă covaci, măi ieri chioice.

Însămnece cu mastilă
Gâșcie și un gânsac,
Mai unsă ca o feșcilă
Îndopace ca un sac,
Dau cu ciucu-ntr-un burdac.

Pus la soare să să zvânce,
După ce-or goilit tot vinu.
Ce io cam făcut sa cănce
Pră deda și pră moș Leanu
Când or chitușat duanu.

Pră o creangă-ntr-un dud
O-nceput să cebălească
Două ciori, în cuibu-al ud.
Până frunzda o să crească,
Soarele o să-l zbiocească.

La tullei ai roș dă marvă
Un gior ca o năluca,
Zăbunit d-alăta larmă
Vrea să fugă, să să ducă,
Să s-ascundă-n altă cupă.

Mai spră sară, cătră cină
Gorgonice de Scheuș,
Nu mai vedz nici o jivină,
Toce șad pr-alor culcuș,
Ca plivăisăle-n cecuş.

Prăst-avlie-n cuina mică
Maica fierbe un popricaș
Și ca să nu-i fie frică,
Vecem arge un limpaș,
Al nou, cu bani dă pr-un aldămaș.

Deda curată o pușcă
Sprijonit pr-un scamn cu space.
Și măi trage cât-o dușcă
Dă răchie dă bucace,
Să poată durni la noapce.

În caeru ăl dă călt
Pră un biciume-n sobiță,
S-o ascuns un biet dă hârț
Spăriaț dă două măță
Ce-or sărit pră cuptoriță.

Pră afară-i cam buragă
Și în beznă tot să pierge,
Luna după nori să bagă,
Nici o sta nu să măi vege.
Toace-s la împăratu Verge!

Album de amintiri

Corul Căminului Cultural Beregsăul Mare

**Echipa de fotbal „Doxa” Beregsău
aduce mulțumiri
domnului MIORCĂNEANU VIOREL
din Săcălaz,
pentru sprijinul acordat.**

Românii din America

Din Beregsău, în Cleveland

La Beregsau Mare au fost foarte multi care au emigrat in America intre anii 1890-1920.

Majoritatea erau localizati in Cleveland. Aici munceau in fabrici de bere si tamplarie. In Cincinnati au lucrat in otelariile Ford,biar in Detroit chiar in fabricile de asamblare a automobilelor „Ford”. Stiu exact cand strabunicul l-a dus pe bunicul in America. Povestea ca au auzit cum un vapor mare s-a scufundat, ei trecand Atlanticul in un an de la tragedie, cu vasul „Slavonia”. Pot spune ca detin destule poze cu „beregsani” in America si am auzit

multe povestiri despre ei acolo.

Strabunicul s-a intors dupa terminarea primului razboi mondial. El a fost plecat de doua ori in America, deoarece avea patru copii si trebuia sa le faca zestre la fiecare. A reusit acest lucru, dandu-le fiecaruia cate patru hectare de pamant, doi cai cu „cosie” noua, oi si cate o vaca precum si o suma de bani. Dar toate astea s-au risipit, odata cu venirea „clasei proletare” la putere fiind trecute in averea C.A.P-ului, adica fiind confiscate. Bunicul nu s-a putut desparti de caii lui si a ramas pana la moarte,„grajdar” la caii C.A.P-ului.

Amintiri școlare

Imi aduc aminte de vremea cand eram la scoala primara cat si elementara din sat. Aveam in programa scolara trei materii, care noua copiilor din scoala nu prea n-e incantau:agricultura,botanica si lucrari practice. Toate aceste trei materii se regaseau atit in clasa dar indeosebi in gradina scolii, care arata ca o gradina olandeza vazuta azi la televizor.Pot spune acum cu mandrie ca fiecare copil din scoala stia nu,numai teoretic ce este un morcov,patrunjel,ridiche,cartof,sfecla sau menta si etc.,ci si practic. Toate clasele in aceste ore trebuia sa sadeasca,sa sape,sa rareasca,sa ude,sa stropeasca si de ce nu sa se bucure in mai mica masura de munca lor.Era mirific sa vezi in fiecare zi explozia in dezvoltare a acestor plante sub indrumarea profesorilor si cu „chinul

nostru”. Totul era dispus nemteste,pe straturi,pe rasaduri si in functie de cultura si perioada de recoltare si rotatie a plantelor.Imediat ce recoltam un strat sa zic de morcovi,pregateam pamantul ptr. urmatoarea cultura,sa zicem varza,etc. Consider si azi,vazand ca mai in toate scollile rurale,toate gradinile sunt in paragina,iar cand trimiti copilul la magazin sa cumpere un kg. de zarzavaturi iti vine acasa cu o punga de cipsuri si un „red bul”. Nu se poate asa ceva,sa dispui de loturi(gradini)si sa se distruga intr-atata cultura scolara in agricultura. M-i se pare o nesimtire si nepasare ca atat Inspectoratele scolare cat si Min. Educatiei sa nu cuprinda in programele scolare si munca practica in gradina scolii,munca care aduce satisfactii mai tarziu acelor copii. Odata,castiga pe plan teoretic prin faptul ca poate face oricand diferenta intre o planta si alta,iar practic este si mai mare castigul,fiindca mai tarziu devenind maturi,vor sti sa isi administreze rational gradina proprie si de

ce nu sa faca din asta o mica afacere. C-am asta vreau sa spun si sunt foarte convins ca nu gresesc. Un motiv din scoala ar fi diferenta de mentalitate intre cum este pregatit ptr. viata elevul roman si cel japonez. În Romania la scoala n-e invata ca tara noastra e bogata, are munti, campii, dealuri, ape, petrol, etc., mai ca nu n-e spune ca nu ar mai trebui sa muncim sau sa n-e batem capul. In Japonia copiilor l-i se spune ca:„tara noastra este saraca, nu are bogății. Ca sa fim bogati si sa traim bine trebuie sa muncim necontenit”.

SC HOROBETA SRL
produse de panificație

Localitatea: Beregsau Mare Nr. 143-B

Telefon: 0256 368 278
Fax: 0256 368 278
E-mail: office@horobeta.ro

ALDO MARKET

SC HIMERA SRL

Adresa: PRINCIPALA, NR.163B

Localitate: BEREĞSAU MARE, TIMIS

· 1 HELMI [Z Z] XL] E. OLN \$ P S OYT [CYT
(Pitagora)

Colectiv de redacție:

Lazarovicu Alin, Lazarovicu Denisa, Rada Rodica

Pentru publicitate, sponsorizări și abonamente, ne puteți contacta la
Tel. 0740 588 665, 0356/419 358